

laet de
en's berij-
t de beste
kregen en

daad ver-
terkunde
schrijver
deel der
gaan be-
voel Men
behoef te
e sprake,
men zal
ts in het

en gelezen
terkunde,
st gevoel-
n degelijk
prachtige
selen van

IL S.

ijd geleden
dat tuber-
fectie met
chter vol-
berculose
1882 het
ontdekte,
oorkomen
lijn tuber-
organen.
r de zeer
togen ver-
zeer ver-
uitéén-
tende ont-
tekte wa-
n Laennec
n zijn tijd,
ou echter
zekerheid
inderdaad
st worden.
e bewijzen
van een
te brengen
ij dat hier-
was hier-
dan men
ler infectie
or Robert
sluitsteen

tuberculose
noeten wij
t. De ver-
tegenwoord-
reld komt
der men-
orm groot,
a Duitsche
l ongeveer
an Tuber-
t. Integen-
door den
ng krijgen.
Een groote
neeste der
t genezing
het over-
ten niet al-
maar zelfs
ordeel zijn,
tullen zien.
en, op een
oral in de
euleus ge-
er gevallen
kan men
culeuse in-
openbaring
t, dat men
zonder dat
De onder-
n ons daer-
en wij, dat
oor zoover
longen ge-
s voor ons
oog op de
reken, nie-
ogenaamde
an, dat de
m. Om het
uberculose
ij de proe-
een zieke
ten patiënt

daarvoor een half uur spreken. Volgens een be-
paalde methodiek kunnen de bacteriën op zoo'n
plaat geteld worden. Wanneer wij nu weten, dat
op een dergelijke plaat een paar honderd tuberkel-
bacillen, ja in één geval zelfs tot 20.000 toe geteld
werden, dan begrijpen wij ook aanstonds de groote
waarde van een nauwgezette hygiëne. Gemakkelijk
kunnen wij het ons indenken, dat het gevaar om
bacillen te verspreiden nog grooter wordt, wan-
neer een dergelijk lijder hoest of nies. Ook daar-
omtrent heeft Flüge ons waardevolle gegevens
verstrek. Op dezelfde wijze als boven beschreven
toonde hij niet alleen aan, dat vóór den patiënt tot
op een afstand van 6 M. nog bacillen aangetroffen
werden, maar tevens dat de bacillen zich ook nog
achter den patiënt verspreiden van 25 tot 30 cm.
Wanneer wij nu weten dat bijvoorbeeld de ge-
noemde 6 M. teruggebracht kan worden tot plm.
80 cm., door éénvoudig bij het hoesten een zak-
doek voor den mond te houden, dan is het tevens
duidelijk, dat deze handeling een absolute plicht is
voor de lijders.

Het gevaar om besmet te worden, bedreigt niet
alleen hem, die in de onmiddellijke nabijheid van
den hoestende is, maar allen die vroeg of laat in
de omgeving komen. Immers de druppeltjes, die
door het hoesten in het vertrek verspreid worden,
drogen op en de daarin vervatte bacteriën ver-
mengen zich met het stof, wat later nog weer in-
geademd kan worden.

Natuurlijk spreekt het vanzelf, dat de bacillen
tegen indrogen bestand moeten zijn, wat helaas
bij de tuberkelbacillen het geval is. Doch nu wij
dit alles weten, moeten wij dus ook alles doen
om de omgeving zoo zuiver mogelijk te houden.
Zoo bijvoorbeeld, zorgen voor frissche, behoorlijk
geventileerde kamers en stof zooveel mogelijk ver-
mijden, vooral bij het schoonmaken geen stof op-
jagen, maar liefst nat opnemen of werken met
behelp van den stofzuiger. Dat een lijder aan
tuberculose niet met een ander in één bed mag
slapen is zoo vanzelfsprekend, dat wij daarop
niet eens behoeven te attenderen. Maar ook zal
men den patiënt zijn eigen gebruiksbehoedig-
heden geven, wat weer afzonderlijk dient afgewas-
schen te worden. Doch welke voorzorgsmaatregelen
men ook neemt, toch blijft een hoestende long-
lijder een gevaar voor zijn omgeving. Ieder onzer
heeft wel gelezen, althans is er van op de hoogte,
hoeveel kwaad, hoewel onwetend, een hoestende
onderwijzer kan aanrichten. Gelukkig zal in de
toekomst door de verplichte periodieke keuringen
een herhaling hiervan kunnen worden voorkomen.
Het is voor de ouders van het grootste belang, dat
zij weten, aan wie zij hun kinderen ook in dat
opzicht kunnen toevertrouwen. Ook het dienst-
personeel in huis zal met zorg gekozen moeten
worden, aangezien ook zij veel met de kinderen in
aanraking komen. En het zijn juist de kinderen,
die vooral in hun eerste levensjaren het gevoeligst
voor een tuberculose besmetting zijn. Een eerste
plicht voor de ouders is, het gevaar niet te onder-
schatten. Het spreekt wel vanzelf, dat zij hun kin-
deren niet in een besmet milieu zullen brengen en
daarom moeten zij weten, dat de overbrengers der
besmetting verscholen onder de gezonden kunnen
leven. Een enkelen keer komt het voor, dat een
zoogenaamde chronische hoester inderdaad tuber-
kelbacillen in zijn sputum heeft, zooals later bij
een ingesteld onderzoek kan blijken. Natuurlijk
mag men het niet omkeeren en elken chronischen
bronchitislijder bijvoorbeeld voor tuberculeus hou-
den. Zich hieromtrent zekerheid te verschaffen is
natuurlijk zeer aanbevelenswaardig.

Wat gebeurt er nu wanneer tuberkelbacillen
worden ingeademd of ingeslikt? Het laatste is
veel minder gevaarlijk dan het eerste. Immers
wanneer de bacillen worden ingeslikt, dan gaat
het in de maag aanwezige zuur — het zooge-
naamde maagzuur — zijn werking daarop uit-
oefenen en worden zij vernietigd. Dat het maag-
zuur deze doodende werking heeft, blijkt wel uit
het feit, dat ook de patiënten zelf hun eigen
sputum wel eens inslikken, zonder dat zij hier
veel nadeel van ondervinden. Dat andere factoren
hierbij ook nog in 't spel zijn, is haast wel zeker.

Belangrijker voor ons is, indien de bacillen wor-
den ingeademd en zoo in de longen geraken, al-
waar zij zich dan eventueel kunnen nestelen. In
dit geval ontbrandt er een strijd tusschen de ba-
cillen en de verwekrachten van het weefsel.
Als deze strijd eindigt ten nadeele van de bacillen,
dan sterven zij af. Maar ook het omgekeerde kan
plaats vinden. Als de cellen — een weefsel be-
staat uit kleine microscopische zichtbare vorm-
sels, die wij cellen noemen — te gronde gaan,
kunnen de bacillen zich nog dieper indringen en
door hun afscheidingsproducten een schadelijke
werking op het omgevende weefsel uitoefenen.
Het komt dan tot een ontsteking met een geheel
apart karakter, waardoor het juist zijn tubercu-
leusen oorsprong verraadt. Deze ontsteking kan
ook nog weer teruggaan zonder verdere schade-
lijkheid te veroorzaken. Is de weerstand van het
individu echter te gering, dan schijdt dit proces
verder voorwaarts en wordt het omliggende weef-
sel met ontstekingsproducten opgevuld. Het ge-
heel maakt dan den indruk van een kleine plaat-
selijke longontsteking. Ook nu nog kan dit proces
tot rust komen. Breidt de ontsteking zich echter

uit, dan kunnen geheele longkwabben of meer nog
aangetast worden, waardoor de kans op genezing
sterk vermindert. Gelukkig zijn dit uitzonderings-
gevallen.

Aan den alleroersten tuberculeusen longhaard
heeft men den naam gegeven van primair affect.
Vanuit dit primair affect worden bacillen met de
lymfe naar de lymfklieren gevoerd. Het is in
het lichaam zoo, dat elk gebied zijn eigen lymf-
klieren heeft, die eigenlijk als een filter werken
en al datgene, waar het lichaam zich van wil ont-
doen, opvangen. De lymfklieren van de long be-
vinden zich aan den longwortel en het is gemak-
kelijk te verstaan, dat ook deze klieren door hun
filterwerking tuberkelbacillen bevatten en als
slachtoffers van hun plicht ziek worden.

Dit verloop van het tuberculeuse proces is zeer
wetmatig. Het primair affect en het aangedaan
zijn van de longwortelklieren noemen wij te zamen
het primair complex, wat in verreweg de meeste
gevallen geheel tot rust komt. Is dit niet het ge-
val dan breidt het primair affect zich uit en
kunnen nieuwe haarden in de long ontstaan. Deze
haarden kunnen kazig versterven, waaronder wij
verstaan een weefselversterf; deze doode massa
stolt dan en krijgt een zekere vastheid, die ons
aan weke kaas doet denken. Door de luchtpijpjes
kan deze massa zich naar buiten ontlasten, waar-
door er een holte — caverne genoemd — over-
blijft. Ook dan nog is genezing heel goed mogelijk.

Het primair affect en het primair complex zijn
aandoeningen, die de zuigelingen treffen, besmet
uit eigen omgeving en vaak al door de moeder
zelf. Verkeert het kind steeds in een gezonde om-
geving, dan zullen deze vormen op lateren leeftijd,
als het meer tusschen andere menschen komt,
optreden. Gelukkig komen de primair complexen
vaak al geheel tot rust en een eenvoudig litteken
van een bepaald soort weefsel — bindweefsel ge-
naamd — dat na jaren nog kan verkalken, ja zelfs
verbeenen, toont aan dat hier in de prille jeugd
een besmetting is geweest. Dat de eerste tuber-
culeuse aandoeningen in zeer vele gevallen vol-
komen genezen, mag ons echter niet zorgeloos
maken. Op alle verzorgsters van kinderen rust
tot heil van het kind wel degelijk de plicht zuige-
lingen zoo spoedig mogelijk uit een besmette om-
geving te brengen, want hoe erger de infectie is,
hoe geringer de genezingsmogelijkheid. Een vroeger
afzondering van reeds besmette kinderen werkt
de genezing sterk in de hand en terwille van haar
baby zal een moeder met open longtuberculose,
hoe hard het ook moge schijnen, haar kind niet
zoogen. Het primair affect kan met zich mede-
brengen een gedeeltelijke immuniteit, dat wil zeg-
gen een gedeeltelijke onvatbaarheid en hoe wij nu
trachten met behulp van de immuniteitsgedachte
ook de tuberculose te bestrijden, willen wij later
bezien.

H.

K. H.

De nihilistische Revolutie.

II.

Rauschning heeft zijn boek als titel gegeven:
De nihilistische Revolutie. De omwenteling die
zich in Duitschland voltrokken heeft na de over-
name van de macht door de nationaal-socialisten
wordt door dezen auteur gekenschetst met het
woord „nihilisme“.

Rusland is het geboorteland van het nihilisme
in de practijk. In de vorige eeuw heeft een revo-
lutionaire beweging onder dezen naam in Rusland
en tot ver daar buiten veel van zich doen spreken.
De nihilisten meenden dat de wereld, waarin zij
verkeerden, toch niet voor verbetering vatbaar
was en dat al de pogingen om andere toestanden
te scheppen door wijziging van de maatschappe-
lijke verhoudingen tenslotte weer tot mislukking
gedoemd waren. Zij streefden er daarom naar, heel
de bestaande maatschappelijke en staatkundige
orde zoo radicaal mogelijk te vernietigen. De niji-
listen kwamen tot een vaste organisatie en pleeg-
den vele aanslagen op den Czaar en andere groot-
waardigheidsbekleeders. Op eigen geheime drukke-
rijen werden geregeld vlugschriften en pamfletten
gedrukt, die dan onder het volk verspreid werden
en overal binnengesmokkeld werden. Deze ge-
schriften waren alle gesteld in een felle toon en
getuigden van grooten haat tegen het regeerbeleid.

De regeering trad met de uiterste strengheid
tegen deze menschen op en het gevolg ervan was,
dat velen de wijk moesten nemen naar het buiten-
land. De bolsjewiki, die na den val van het Czar-
istisch regime in Rusland aan de macht konden
komen, hebben in de practijk van hun optreden
veel overeenkomst met deze nihilisten uit de vorige
eeuw. Het is typeerend dat Rauschning een naam,
aan een oorspronkelijk Russische beweging ontleend,
toepast op de door de Nazi's bewerkte om-
wenteling. Rauschning legt er in de toekenning
van dien naam reeds den nadruk op, dat de actie
der Sovjets in Rusland en die der Nazi's in
Duitschland in den diepsten grond volkomen pa-

rallel loopen en dat het dus niets behoeft te ver-
wonderen, dat deze machten, die elkaar jarenlang
met alle beschikbare middelen wilden bestrijden,
op zekeren dag, elkaar nog eens zouden vinden.

De schrijver geeft een breede uiteenzetting van
de methoden van het nationaal-socialisme om te
komen tot de radicale vernietiging van het vige-
rende staatsbestel in Duitschland.

„Alle reusachtige organisaties van het nationaal-
socialistisch systeem“, zoo betoogt Rauschning,
deels vóór, deels na 1934 ontstaan, die het volks-
bestaan tot in zijn fijnste en intiemste vertakkingen
beheerschen, zijn technische hulpmiddelen in den
strijd om de macht. Het zijn geen nieuwe licha-
men, die zichzelf besturen, het zijn geen corpo-
raties, geen voor het geheel noodzakelijke or-
ganen van staat of maatschappij, het zijn louter
technische hulpmiddelen in dienst van de macht,
van de propaganda, van de spionage, van het
terrorisme; het zijn werktuigen om de stemming
onder het volk te beïnvloeden, maar nooit organen
voor het kweken van zelfstandige persoonlijk-
heden. Deze werktuigen kennen maar één rich-
ting: van boven naar beneden; van het centrale
punt naar de afzonderlijke gezinnen.“ (pag. 47).

Rauschning laat niets onbeproefd om bewijzen
voor deze stelling bij te brengen en om de wer-
king van het gansche systeem duidelijk te maken.

Toen de „elite“ van de partij tenslotte de be-
geerde macht kreeg, gevoelde men aanstonds
groote behoefte om deze macht zoo goed mogelijk
voor de toekomst te waarborgen. Vandaar de
nieuwe organisatie, die alles en allen omvatten
moest. Al wat er aan verenigingen en organisaties
bestond moest worden gelijkgeschakeld, hoe on-
schuldig en vredig het optreden van deze organisa-
ties ook zijn mocht. Het streven zat van den aan-
vang af voor, om iederen burger bij iederen stap
dien hij deed met de partij in aanraking te bren-
gen. Het persoonlijk initiatief moest verdwijnen;
de partij-instanties namen de controle en de zorg
over alles en nog wat op zich.

Een gevaar bij een dergelijken opzet is echter,
dat de partij-functionarissen op hun gebied een
groote mate van zelfstandigheid krijgen en wel
eens een bedreiging kunnen vormen voor de heer-
schende groep. Om aan dit gevaar zooveel mogelijk
te ontkomen, worden de diverse organisaties ge-
durig hervormd; afzeten en verplaatsen van de
functionarissen is aan de orde van den dag.

Daarnaast beschikken de machthebbers over een
groot aantal met zorg gekozen en beproefde mid-
delen, die weer als hulp bij de machts oefening
gebruikt kunnen worden. Men denke slechts aan
de concentratiekampen, aan het schrikbewind der
politie, aan de methoden van de geheime politie,
aan de middelen om schrik aan te jagen om een
algemeen angsttoestand te scheppen en om zelf-
standige karakters te breken. Wij behoeven daar-
over nu niet afzonderlijk te gaan spreken.

In de laatste jaren is er wel zooveel over al
dergelijke methoden aan het licht gekomen en in
de couranten ons voorgelegd, dat men zonder
moete zich over de doelmatigheid van één en
ander met betrekking tot de bewaring van de
machtsposities een voorstelling kan vormen.

Rauschning wijst er op, hoe de doorvoering van
dit systeem van gelijkgeschakeling tenslotte alle ver-
houdingen op ieder gebied aantast. „Het resultaat
van deze zes jaar is een zoo volkomen verval van
alle normen en zoogenaamde normen, dat er ten-
slotte geen enkele kracht meer zal resten, die nog
een hooger vorm van ordening zou kunnen
waarborgen. Dit verval laat zich niet alleen gelden
in de verhouding der menschen tot het nationaal-
socialisme en ook niet uitsluitend in de kringen
der nationaal-socialistische regeerders, maar het
treedt overal op.“

Als men de dingen hun gang laat gaan, dan zal
er een totaal uitgeput, ongelooft, sceptisch, ver-
brokkeld volk overblijven, dat voor afzienbaren
tijd tot geen energie-ontploffing meer in staat
zal zijn.“ (pag. 98).

Het is een akelig visioen, dat Rauschning ons
schildert van de positie van het Duitse volk.
Dit volk wordt geringeloorde door ambtenaren van
de partij, geknecht, gekweld, tot slavernij gebracht.
Het wordt op een zeer speciale manier voorge-
licht over de ontwikkeling van den toestand. Het
komt overal met de macht van de partij in aan-
raking. „Wie Duitschland kent, weet, dat dit volk
tegenwoordig niet eens meer aan zijn eigen wils-
kracht geloof, zoo diep is het in de jaren van de
slavernij gezonken.“ (pag. 100).

En de „elite“, de leiders, die al het mogelijke
doen om de macht te behouden? Wat valt er
van hen nog te zeggen? Is er kans op, dat er
nog eens gedachten tot heerschappij komen in
die kringen, die waarborgen met zich brengen,
dat er een blijvende verandering kan intreden?
Rauschning is er van overtuigd dat dit niet het
geval is. De elite kan zich slechts handhaven door-
dat zij het revolutionaire proces steeds aan den
gang houdt; terwijl zij zich inspannen om aan de
macht te blijven, moet zij de oude orde in de
gemeenschap tot ontbinding doen overgaan. „En
als de orde in het binnenland volkomen gesloopt
is, dan zal zij het oog richten op het buitenland,
om ook daar de bestaande orde omver te werpen“.

Wij hebben er reeds op gewezen over welk een